پەلاماری ئەمریکا بۆ سەر عێراق، و دۆزی کورد

جەمال نەبەز

کورد“ "قسەی نەستەق"یان زۆرە، ئەگەرچی بەپێی ئەوانە ناجوولێنەوە، یەکێك لەو "قسە نەستەقانە" ئەمەیە: "ئەوەی تۆ ئێستە بە بێوەژنی دەیکەیت، دەبوو بەکچێنی بتکردایە". ئەم "قسە نەستەقە" بەسەر ئەمریکاش و کوردیشدا دەچەسپێ. چۆنکە ئەمریکا ئەو رۆژەی کەلەشکری عێراقی ناچار کرد“ کوێت بەجێبهێڵێ‌و بەسەری شکاوەوە بگەڕێتەوە عێراق، دەیتوانی بە هاسانی بکشێتە عێراقەوەو رژێمی عێراق بخاو حکوومەتێکی لیبەرال-دێمۆکرات لەجۆری حکوومەتەکانی رۆژاوا دابمەزرێنێ‌و سەرپەرشتیی بکا تاخۆی دەگرێ. بەکورتی“ ئەمریکا چی لە ئەڵمانیا کرد پاش شکانی لەشکری ئەڵمانیای نازی لەجەنگی جیهانیی دووەمدا، دەیتوانی هەر ئەوەش بکا لەعێراقدا. بەڵام جۆرج بوشی سەرکۆماری ئەو دەمەی ئەمریکا تەماشای بەرژەوەندیی درێژخایەنی ئەمریکاو بەرەی رۆژاوای نەکردو گوێی لە قسەو راوێژی سەرلێشێوێنەرانەی "هەڤاڵبەند"ەکانی گرت“ وەك حوسنی موبارەکی میسرو شا حسەینی ئەردەن و شا فەهدی حیجازو، کارەکەی بە ناتەواوی بەجێهێشت و، تەنانەت رێی دا بە سەددام کۆپتەرەکانی بەکاربهێنێ‌و لەوەش خراپتر“ جۆرج بوش کوردو شیعەی هاندا کە دژی سەددام راپەڕن، کەچی کە کوردو شیعە راپەڕین و لەشکری عێراق بە کۆپتەرەکانیەوە کەوتە دروێنەی گیانیان، ئەمریکا لەسەری نەکردنەوەو تەنانەت کە کورد بە ملوێن کەوتنە رەوکردن، جۆرج بوش لەبەردەم کامێرای تەلەڤیزیۆنی CNNدا گوتی: "ئەز سەددام حسەین بە نەحلەت دەکەم، بەڵام من هیچ بەڵێنێکم نەداوە بەکورد کە لەباری سوپاییەوە یارمەتییان بدەم". ئەم درۆ ئاشکرایە، ئەوەتە ئەورۆ لەلایەن کاربەدەستێکی گەورەی ئەمریکایی وەك جێمس وۆلزلییەوە باسدەکرێ‌و رەخنە لە بوش دەگیرێ.

ئەو رۆژەی جۆرج بوش ئەمەی گوت“ ئێوارێیەکی مانگی مارتی 1991 بوو کە گەلرەوی کوردم لە تەلەڤیزیۆنی CNN دا دی‌و گوێم لە قسەکانی جۆرج بوش بوو، دەستبەجێ ئەو ئێوارێیەی مانگی مارتی 1975م هاتەوە بیر کە ئەمریکا کوردی کردە قوربانیی "هەڤاڵبەند"ە درۆزنەکانی ئەو سەردەمەی“ وەك شای ئێران و ساداتی میسرو بومیدەنی جەزایرو، سەددامی لەکەوتن و مردن رزگار کردو نەتەوەی کوردو کەڵەپیاوێکی کوردستان و رۆژهەڵاتی وەك مەلامستەفای بارزانی کردە قوربانیی کورتبینی خۆی. ئەنجامی ئەم کورتبینییەی ئەمریکا پەرەسەندنی ئیسلامی رامیاری (سیاسی) بوو کە بوو بەهۆی نەمانی شای ئێران بەخۆی‌و تاج و تەختیەوەو، کوشتنی ساداتی میسرو، لەنێوچوونی بوومیدەن و، بەهێزبوونی لەسنوور بەدەری سەددام و، هەڵگیرسانی ئاگری شەڕی هەشت ساڵەی ئێران و عێراق و ئەوجا پەلاماردانی کوێت و، دوژمنایەتییەکی خەستوخۆڵ دژی ئەمریکا لەوڵاتە ئیسلامییەکانداو بەجێگەیاندنی گەلێك کرداری تیرۆریستانە دژی ئەمریکا کە دەستوەشاندنی رۆژی 11ی ئەیلول دوا چالاکیی گەورەی ئەم زنجیرەیە بوو، نەك کۆتاییی ئەم زنجیرەیە. لەمانەش هەمووی بەولاوە“ باوەڕ نەکردنی کورد بە بەڵێن و پەیمانی ئەمریکا، ئەگەرچی ئەمریکا هێزی پارێزگاری سەرەکیی (هەرێمی ئاسایش)ە لەباشووری کوردستاندا.

وادیارە ئەمریکا لەو دۆخ و بارانەی کە بەسەر رۆژهەڵاتی ناڤین و نێزیك و دووردا لەم پەنجا ساڵەی دواییدا تێپەڕیون“ زۆر کەم فێربووە. هەر لەپاش بەستنی پەیمانی ئازاری 1970وە رێی‌دا بە سەددام و رژێمەکەی“ خۆیان بە یارمەتیی سۆڤێت و دەوڵەتانی چاوچنۆکی رۆژاوا، بەتایبەتی فەرەنساو ئەڵمانیاو ئیتالیا بەهێز بکەن. کوردیش لەڕووی دڵپاکی‌و کەم ئەزموونیی خۆیانەوە“ چوار ساڵ پشوویان دا بە سەددام بۆ ئەوەی گوایە پەیمانی ئازار بهێنێتە دی. سەددام لەم ماوەیەدا توانی خۆی لەباری سوپایی‌و دیپلۆماسی‌و رامیارییەوە یەکجار بەهێز بکاو لەئەنجامدا توانی بەهۆی خڵەتاندنی شای ئێران و ئەمریکاوە“ پەیمانی جەزائیر لەگەڵ شا لەمارتی 1975دا ببەستێ‌و شۆرشی ئەیلوول رابوەستێنێ‌و دەردبکا بە گەرووی کوردو هەڤاڵبەندەکانی خۆشیدا، بەتایبەتی کۆمۆنیستە عێراقیەکان، کە ئەوانیش لەکورتبینیی رامیاریی خۆیان و سەرشۆڕکردنیان بۆ فەرمانی رژێمی سۆڤێت، بۆ ماوەیەك بوو بوونە دەسکەلای دەستی سەددام.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

کورتبینیی ئەمریکا بەڕاددەیەك بوو کە کەوتە یارمەتیدانی ئەو موسڵمانە ئەفغانییانەی کە دژی لەشکری داگیرکەری سۆڤێت راپەڕیبوون، ئەمەش هەر لەبەر ئەوەی سۆڤێت رژێمێکی گوایە "کۆمۆنیستی" بوو و ئەمریکا ترسی هەبوو لێیو بەدوژمنی خۆی دەزانی، ئەمیش هەر وەك کوردەکە" بەپێی پەندی چەواشەکەری "دوژمنی دوژمنم دۆستمە". ئێستەش ئەوەتە ئەمریکا لەجەنگدایە دژی ئەو موسڵمانانەی کە دوێنێ "هەڤاڵبەند"یان بوو،و یارمەتیدان بێنە سەر کارو ئەوەتە لەملی خۆی ئالاون.

شایانی باسە کە ئەمریکا لەنێوخۆیدا سیستەمێکی دیمۆکراتانەی هەیەو کەس ناتوانێ چاو لەوە بپۆشێ. بەڵام لەسیاسەتی دەرەوەیدا زۆر تەنگەتیلکانەو ناشییانە دوای نەخشەی کورتخایەن دەکەوێو ئەمەش بەزیان دەگەڕێتەوە بۆ خۆی. هەر بۆ وێنە" لەکاتێکدا ئەمریکا دژی عێراق و ئێران و سووریایەو ئەم رژێمانە بەرژێمی سەر بە تێرۆریزیم نێودەبا، کەچی دەستی لەگەڵ رژێمی ترك تێکەڵەو بەهەموو شێوەیەك پشتی ئەم رژێمە لەشکرتارییەی گرتووە کە ئەمە هەشتا ساڵە بۆ لەنێوبردنی کورد هەوڵدەدا. ئەمریکا لەهەمان کاتدا بزووتنەوەی کوردەکانی باکوور بە بزووتنەوەیەکی تێرۆریستانە دەداتە قەڵەم و بەڵێن بە ترك دەدا کە رێ بەکوردی باشوور نەدا" دەوڵەتێك بۆ خۆیان دروستبکەن. ئەم سیاسەتی "بانێك و دوو هەوا"یەی ئەمریکا، وای لە کورد کردووە کە دوودڵ بێ بەرامبەر هەموو بەڵێن و گوتێکی ئەمریکاو مل نەدا بۆ چوونە بەرەیەکەوە لەگەڵ ئەمریکا دژی سەددام، مەگەر ئەمریکا بەتەواوی دەستبەر ببێ بەپاراستنی کوردو مافەکانی. دەستەبەربوونیش هەر بە "بەڵێن" نابێ" بەڵکو بەکردەوە دەبێ.

ئەمە لەلایەك. لەلایەکی دیکەشەوە" ئەمریکا کە ئەو هەلەی ساڵی 1991ی لەدەست خۆیداو یانزە ساڵ وازی لە سەددام هێنا خۆی بەهێز بکاتەوەو ژمارەیەکی زۆر لە هەڤاڵبەندەکانی ئەمریکای لە ئەمریکا دوورخستەوە، بەتایبەتی زۆربەی دەوڵەتە ئەورووپاییەکان و رووسیاو چین. هەروەها سیاسەتی "بانێك و دوو هەوا"ی ئەمریکا بەرامبەر کێشەی فەلەستین و ئیسرائیل" دڵی گەلی فەلەستین و دەوڵەتە عەرەبییەکانی لەئەمریکا کرمێ کردووە" بەتایبەتی ئەو دەوڵەتانەی کە لەساڵی 1991دا هەڤاڵبەندی ئەمریکا بوون لەدژی سەددام" وەك میسرو سووریاو حیجازو دەوڵەتەکانی کەنداو. تەنانەت کوێتیش دەبێژێ "نامانەوێ عێراق بەر جەزرەبەیەکی سوپاییی ئەمریکا بکەوێ".

ئەوجا ئێستە ئەمریکا هەرچەندێك هەوڵبدا ئێسکی خۆی سووك بکا، ئەوا بەهاسانی ناچێتە سەر بۆیو لەئەنجامی نەخشەی چەوتوچەوێڵەوە، تەنانەت ئەوانەی زۆر خزمەتیشی کردوون" بە خزمەتەکەی نازانن و وەك کوردەکە دەبێژێ: "نمەکی ئەمریکا سوێرە". ئەوەتە دەوڵەتی ترك کە مانەوەی بەپێوە بەهۆی ئەمریکاوەیە" بۆ یارمەتیدانی دژی سەددام داوای گەلێك پاداشی گەورە گەورە دەکات، چ لەباری ئابووریو چ لەباری رامیارییو چ لەباری جوگرافیاییەوە. ئەوجا وەنەبێ هەر ترك وابن، ئەڵمانەکانیش کە مانیان پاش جەنگی جیهانیی دووەم بەسایی ئەمریکاوە بوو" بەهیچ جۆرێك منەت لەوە نازانن. لەمانگی مایسی ئەم ساڵدا جۆرج بوش هات بۆ سەردانی بەرلین و ئەو رۆژە رۆژێکی خۆشی گەرمی هەتاوی بوو، لە بەستەمەنیخانەیەك دانیشتبووم شتێکی سارد بخۆمەوە" لەبەردەم مێزێکدا دانیشتبووم کە هەشت نۆ کەس لەتەنیشتمەوە بوون و قسەیان بە جۆرج بوش و ئەمریکا دەگوت. یەکێکیان بەپێکەنینەوە گوتی "بابچین هێندێك تەماتە بکڕین و بیکێشین بە ئۆتۆمۆبێلەکەی بوشدا". منیش هەروەك ئەو بە پێکەنینەوە گوتم: "دەبێ ئەوە لە گۆڕەپانی پردی ئاسمانی بکرێ". کە ئەوەم گوت بێدەنگ بوون. (سەرنج: گۆڕەپانی پردی ئاسمانی گۆڕەپانێکی بەنێوبانگە لەبەرلین" کاتی خۆی کە بەرلین بەسەر ئەمریکاو بەریتانیاو فەرەنساو رووسیا دابەشکراو سۆڤێت بەرلینی رۆژهەڵاتی بەرکەوت، لە هەموو لایەکەوە گەمارۆی بەرلینی رۆژاوای داو رێی نەدەدا خۆراك بچێ بۆ بەرلینی رۆژاوا. خەڵکەکە وایان لێهات لەبرساندا بمرن. ئەمریکاییەکان هەموو رۆژێك تا ئەو گەمارۆیە هەڵگیرا، بەفڕۆکە خواردەمەنیان فڕێدەدایە خوارەوە لەو گۆڕەپاندا بۆ خەڵکی بەرلین).

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

هەرچی کوردیشە" ئەوا دەبێ بزانین کە ئەمە یەکەمجارە کۆمەڵی نەتەوە یەکگرتووەکان پارچەیەک زەوی لەژێر دەسەڵاتی حکوومەتی دەوڵەتێك جیا دەکاتەوەو دەیخاتە ژێر دەسەڵاتی خەڵکی ئەو پارچە زەوییەوەو بەهێزی سوپا دەیپارێزێ دژی دەستدرێژیی ئەو دەوڵەتە. بەڕاستی دامەزراندنی "هەرێمی ئاسایش"، رووداوێکی مێژوویی بوو لە هەموو جیهاندا کە بۆ یەکەمجار لەکوردستاندا روویدا. دیارە ئەوەش بەهۆی ئەو هەلومەرجانەوە هاتە پێشەوە کە یەکیان گرت و ئەم "هەرێمی ئاسایش"ەیان هێنایە بوون، لەمانە: پەلاماردانی سەددام بۆ سەر کوێت و جەنگی کۆمەڵی نەتەوە یەکگرتووەکان دژی عێراق و راپەڕینی گەلێری کوردو رزگار کردنی بەشێکی گەورەی باشووری کوردستان و بەکارهێنانی چەکی کیمیایی لەلایەن سەددامەوەو گەلرەوی دوو ملیۆنی کورد بۆ دەرەوەی باشوورو بوونی فرانسوا میتران وەك سەرکۆماری فەرەنساو تورگوت ئۆزال وەك سەرۆك وەزیرانی دەوڵەتی ترك و بوونی ژمارەیەکی زۆر کوردی رۆشنبیرو چالاك لەئەمریکاو ئەورووپاو پێشاندانی کوێرەوریی کورد لەرێی رادیۆو تەلەڤیزیۆن و رۆژنامەکانی جیهانەوەو بوونی هێزێکی چەکداری کورد لەشێوەی پێشمەرگەدا.

راستیەکەی کوردیش هەروەك ئەمریکا زۆر کەم سووتی لەسەردەمی کچێنیی خۆی وەرگرت. ئەو رۆژەی کە سەددام لەشکرەکەیو بەڕێوەبەرێتیەکەی لەو سێ پارێزگەیە کێشایەوە (1991/12/20)" کورد دەیانتوانی سەربەخۆییی ئەو نێوچەیە داخۆیانی بکەن. کە ئەمەیان نەکرد" ئەو هەلە مێژووییەیان لەدەست خۆیان دا. چۆنکە ئەگەر هەنگاوێکی وایان بنایەو دەوڵەتەکانی دراوسێی ئەو سێ پارێزگایە دەستیان لەکورد بوەشاندایە، ئەو دەمە ئەو سێ پارێزگایە دەبووە پرۆتێکتۆرات (محمیە)ی کۆمەڵی نەتەوە یەکگرتووەکان.

لەوەش بترازێ هەڵسوکەوتی رامیارانەی کورد، پاش دامەزراندنی "هەرێمی ئاسایش" (هەرێمی نەفڕین) لەباشووری کوردستاندا، واتە "سەردەمی کچێنیی کورد" بەهیچ جۆرێك ژیرانەو بەرپرسیارانە نەبوو. دوای ئەوەی پەرلەمانی کوردستان لە 1992دا (دە ساڵ لەمەوبەر) دەنگی بۆ فێدەراسیۆن دا" هەتا ئێستە دەستوورێك و ئالایەك و سروودێکی نەتەوەییو هەڵبژاردنێکی گشتی بۆ سەرۆك کۆمارو پەرلەمانی نوێو لەشکرێکی یەکگرتوو و نوێنەرایەتییەکی یەکگرتوو لەدەرەوەی وڵات نییە. هەر نوێنەرێك بەنێوی حیزبی خۆیەوە قسە دەکات، نەك بەنێوی خەڵکی هەرێمی فێدەراڵی کوردستانەوە. هەر دەستەیەك لەپێشمەرگەکان خۆی بەچەکداری حیزبیخۆی دادەنێ، نەك بەسەربازی لەشکری ناحیزبیی کوردستان. راستە" هەردوو حکومەتەکەی "هەرێمی نەفڕین" (پارتیو یەکێتی) توانیویانە تاهەندازەیەك ئاوەدانی بگێڕنەوە بۆ وڵات و گوندو رێو شەقام و خانیو نەخۆشخانەو قوتابخانەو بازاڕی گەورە دروستبکەن، ئەوەش بەو پارەیەی کە کۆمەڵی نەتەوە یەکگرتووەکان (13٪ی داهاتی نەوتی عێراق) بڕیویتیەوە بۆ کورد، بەڵام گەلێك شتی زۆر گرنگ هەن کە هەتا ئێستە جێبەجێ نەکراون، وەك ئاوی خواردنەوە، کارەبا، پۆستە. بۆ کێشەی بێکاریش ئەوە هەر مەپرسە.

خەریکبوونی هەردوو حیزبەکە چوار ساڵی رەبەق بەشەڕێکی ماڵوێرانکەرەوە لەدژی یەك و لەبنچینەدا لەسەر هیچە (کامیان نوێنەرێکی پەرلەمانی لەویدی پترە، یان کەمترە، کامیان پارەی پتر پێدەبڕێ، کامیان دەسەڵاتی بەسەر رەشورووتی کورددا لەویدی زێترە) گەورەترین زیانی بەکوردو گەورەترین سووتی بەدوژمنانی نێوخۆو دەرەوەی کورد گەیاندو دەستی هەموو جۆرە تاقمێکی نەیارو ناحەزو دەستوەشێنی بەرەڵلا کرد بۆ خۆ کۆکردنەوەو، ئەوە بوو لەئەنجامدا کەوتنە گیانی ئەم دوو حیزبە، کە ئەم دوو حیزبە هەر خۆیان هۆی سەرەکی بوون بۆ بوون و باڵگرتنی ئەوانەو لەنێو ئەوانەشدا تۆرانییەکان و موسڵمانە تەنگەتیلکەکان.

بۆ مسۆگەرکردنی ئاسایشی نەتەوەیی (الامن القومي) هەتا ئەورۆ هیچ هەنگاوێك نەنراوە، بەقسەی هاوبیری هێژا جەوادی مەلا، سەرۆکی کۆنگرەی نیشتمانیی کوردستان" هەتا ئەورۆ تەنانەت "خەندەکێکی پان و کوور (قووڵ) بەدەوری "هەرێمی ئاسایش"دا هەڵنەکندراوە تاکو رێ لەتانك و لەشکری پێدەی بیانیی بگرێو نەهێڵێ هەروا بەهاسانی بکشێنە کوردستانی رزگارکراوەوە.

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

ئەمە یانزە ساڵە ئەم دوو حیزبە کاربەدەستن، نەک یانزە فڕۆکەوان، بەڵکو یەک فڕۆکەوانیان پێنەگەیاندووەو ژمارەی کادری رامیاریو دیپلۆماتیو ئابوورییان بەپەنجەی دەست دەژمێردرێن.
بەڕاستی دەردو خەفەت زۆرەو وادیارە کاتیشمان کەم ماوە، هەتا پەلامارەکەی ئەمریکا بۆ سەر عێراق. دەبا بێینە سەر ئەوەی کە لەم سەردەمی "بێوەژنی"یەدا هەوڵی کردنی چی بدرێو کردنی چی پێویستە:
(1)- دووەم پەرلەمانی کوردستان لەماوەیەکی زۆر کورتدا هەڵبژێردرێ، نەک لەماوەی شەش مانگ یان ساڵێکی دیدا، چۆنکە هیچ دوور نییە لەماوەیەکی کورتدا کارەساتێکی وا بقەومێ کە هەڵبژاردنی پەرلەمان درەنگی بەسەر هاتبێ. ئەم پەرلەمانەی ئێستە هەیە ماوەکەی تێپەڕبووە. کە ماوەی پەرلەمان تێپەڕی، ئەو پەرلەمانە کۆن دەبێو رەوایەتی (شەرعیەت)ی نامێنێ. ئەمەش خاڵێکی زۆر گرنگە، تاکو دواڕۆژ لەلایەن دەزگە ئینتەرناسیۆنالییەکانەوە رەخنە لەرەوایەتیی بڕیارەکانی پەرلەمانی کۆن نەگیرێو نەگوترێ ئەمە بڕیاری دوو حیزبە" نەک بڕیاری نوێنەرانی خەڵکی کوردستان.
(2)- دەستوورێکی بنچینەیی بۆ کۆماری فیدەراڵی کوردستان دابنرێ کە ببێتە دایکی هەموو زاگونێك (قانون) کە لەو کۆمارەدا دەربچێ. ئەم دەستوورە سنووری کۆمارەکە دەستنیشان بکا. شایانی باسە لەبارەی سنوورەوە دەنگوەرگرتن و گشتپرسی (استفتاء) کارێکی نارەوایە. سنووری باشووری کوردستان راستینەیەکی (حقیقة) مێژوویيو جوگرافیاییو ژیارییە، ئەو سنوورە پیرۆزو نەتەکێن (مصون)ە، دیارە وتووێژ ناکرێ لەسەری.
(3)- پێشمەرگەکانی حیزبەکان" بەپێی زاگۆنێك دەبن بەبەشێك لەسوپای بەرگریی کۆماری فیدەراڵی باشووری کوردستان. ئەم سوپایە مافی دەستوەردانە حیزبایەتیو رامیاری نابێ. سەرکردەکانیشی سەربەخۆو نەتەوەیی دەبن و دەستناخەنە هیچ کێشەیەکی نێوخۆییەوە، کە ئەمەیان لەدەسەڵاتی پۆلیس و هێزی ئاسایشدا دەبێ، ئەمانیش هەر دەبێ ناحیزبی بن.
(4)- دادگەکانی کوردستان سەربەخۆ دەبن و هیچ دەسەڵاتێك مافی ئەوەی نابێ کار بکاتە سەریان. دادگەکان بەپێی ئەو زاگۆنانە کار دەکەن کە حکوومەتی کۆماری فیدەراڵی کوردستان دەریاندەکا، پاش پشتڕاستکردنیان (تصدیق) لەلایەن پەرلەمانەوە.
(4)- پەیماننامەیەك لەنێوان دەسەڵاتدارانی کوردستان و بەرهەڵستکەرە سەرەکییەکانی عێراقدا مۆر بکرێ کە فێدەراسیۆنی کورد لەشێوەی کۆماری باشووری کوردستان و بەو سنوورە مێژوویيو جوگرافیاییە دەبێ کە هەیە. ئەم کۆمارە لەگەڵ دوو کۆماری دیکە، واتە کۆماری بەغدا (کە بەغداو نێوچەکانی نێوەڕاستی عێراق دەگرێتەوە)و کۆماری بەسرە کە نێوچەکانی خوارووی عێراق دەگرێتەوە، بەشێوەیەکی فیدەراڵی یەکدەگرێ.
(5)- هەر سێ کۆمارە فیدەرالیەکە مافیان وەك یەك دەبێو نێویان "کۆمارە فیدەراڵیەکانی عێراق" دەبێ.
(6)- کۆماری فیدەراڵی باشووری کوردستان کۆمارێکی دیموکراتی پەرلەمانیی ئاشتیخوازو سێکولاریستی (علماني) دەبێ. مافی هەموو کەمە نەتەوەو پێڕەوانی ئاین و ئاینزا جیاوازەکان، بێ جیاوازی، دەپارێزێ.
(7)- بەلایەنی کەمەوە سێیەکی دەسەڵاتی نێوەندیی کۆمارە فیدەراڵییەکانی عێراق بەدەست کوردەوە دەبێ، کە بەجێهێنەرانی ئەو دەسەڵاتەش تەنێ لەلایەن کورد خۆیانەوە دەستنیشاندەکرێن.
(8)- حکوومەتی نێوەندیی کۆمارە فیدەراڵییەکانی عێراق دوو سەتو پەنجا (250) ملیارد پاوەندی ئینگلیزی لەماوەی (25) ساڵدا دەبژێرێتەوە بۆ کورد لەباتی وێرانکاریی کوردستان و گەلکوژی لەکورد لەلایەن عەرەبی عێراقەوە.
(9)- هیچ کۆمارێك لەم سێ کۆمارە مافی ئەوەی نابێ بۆ شتێك دەنگبدا کە تەنێ پێوەندیی بەکۆمارەکانی دیکەوە هەبێ.
(10)- بەهیچ جۆرێك نابی لەدەستووری عێراقدا بنووسرێ کە "عێراق بەشێکە لە نیشتمان یان نەتەوەی عەرەبی".

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

(11)– کورد لەکۆماری بەغدادا، بەتایبەتی کوردە فەیلییەکان مافیان لەشێوەی ئۆتۆنۆمیدا دەبیّ و لەکۆماری بەسرەدا وەك کەمایەتییەك بەرەسمی دەناسرێن.
(12)– ئەگەر کۆماری بەغداو بەسرە ویستیان لەگەڵ دەوڵەتێکی عەرەب یەکبگرن لەشێوەی فیدەراسیۆندا، ئەو حەلە کۆماری فیدەراڵی کوردستان بەشێوەی کۆنفیدەراڵی لەگەڵ ئەو دوو کۆمارە پێوەندیی دەبەستێ. خۆ ئەگەر ئەو یەکگرتنە لەشێوەی یەکێتیدا بوو، ئەوا کۆماری فیدەراڵی کوردستان مافی جیابوونەوەی دەبیّ و ئەمەش دەبیّ لەدەستووردا بچەسپێنرێ.
(13)– کۆماری بەغداو بەسرە بەهیچ جۆرێك لەگەڵ هیچ لایەکدا پەیمان نابەستن دژی کوردو کۆماری فیدەراڵی باشووری کوردستان.
(14)– سەرکۆماری فیدەرالگەل (هەر سێ کۆمارەکە) بۆ سێ ساڵ هەڵدەبژێردرێ و سەرکۆمارێتیش بە نۆرە دەبیّ لە هەر سێ کۆمارەکەدا.
(15)– بەلایەنی کەمەوە سێیەکی سەرکردەکانی سوپای عێراق کوردو کوردستانی دەبن.
(16)– زمانی کوردی زمانی رەسمیی یەکەم و زمانی عەرەبی زمانیرەسمیی دووەم دەبیّ لەکۆماری فیدەراڵی کوردستاندا. لەدوو کۆمارەکەی دیکەدا زمانی کوردی زمانی رەسمیی دووەم دەبیّ.
(17)– ئاڵای کوردستان ئەو ئاڵایە دەبیّ کە لەسەتەی رابردوودا کۆماری کوردستان کردی بەئاڵای کۆمارو سردووی نەتەوەیی (مارشی کوردستان) "ئەی رەقیب" دەبیّ.
ئێستە بابزانین ئەگەر ئەمریکا پەلاماری عێراقیدا کورد چی بکا باشە:
(1)– ئەگەر ئەمریکا پەلاماری عێراقیدا، ئەوا بێگومان کورد ناتوانن بێلایەن بوەستن. جوگرافیای نێوچەکەو رژێمەکانی رێ بەو بێلایەنییە نادەن. بەلام ئەو بێلایەنییە دەبیّ هاورێ بیّ لەگەڵ دڵنیاییەکی تەواو کە کورد دەگاتە ئامانجەکانی خۆی، نەك ئەوەی کە هەیەتی لەدەستی بچیّ. بۆ ئەمەش دەبیّ ئەمریکا چەکی کاریگەری دژە فرۆکەو دەمامکی دژە گازی ژەهراوی و دەرمان و دوکتۆری شارەزاو دەزگەی چەکی پاتریۆت بۆ کەمکردنەوەی مەترسیی راکێت و گوللە تۆپ بدا بەکوردو بەپەلە پسپۆری ئەو چەکانە بۆ کورد پێبگەیەنیّ.
(2)– سەرکردەکانی کورد لەگەڵ ئەمریکا رێکبکەون لەسەر ئەوەی ئەمریکا رێنەدا بەدەوڵەتی ترك باشووری کوردستان، یان بەشێك لەعێراق داگیر بکا. چونکە ئەو دەمە شەرو شۆرو بەیەکادانێکی زۆر سەخت دەکەوێتە نێو هێزەکانی کوردو عێراق لەلایەك و هێزەکانی ترك لەلایەکی دیکەوەو دەبێتە هۆی دەستێوەردانی دەوڵەتانی دیکە. کە ترك دەستی نەخستە کاروباری باشووری کوردستان و عێراقەوە، ئەو دەمە ئەمریکا دەتوانیّ هەرەشە لەئێران و سووریا بکا کە دەست نەخەنە کاروباری عێراقەوەو بێلایەن بوەستن.
(3)– هێزی چەکداری کوردستان لەگەڵ هێزی چەکداری شیعەکان یەکبگرن و نەخشەیەك دابنێن بۆ داگیرکردنی بەغدا، کاتێك ئەمریکا بەهێزی ئاسمانی خۆی لەعێراق دەدا،و رێنەدەن چەند ئەفسەرێك سەددام بکوژن و بێنە سەر کارو "کەرێکم دا بە کەرێك" دووپات ببێتەوە.
(4)– باشترین شت ئەوەیە لەشکری پیادە (زەوی) ئەمریکا لەکوێتەوە یان لە قەتەرەوە بکشیّ بەسەر عێراقدا. بێگومان لەم شەرەدا چەکی پێشکەوتوو زاڵبوون مسۆگەر دەکا، نەك ژمارەی زۆری لەشکر. ئەمریکا ئەو جۆرە چەکانەی هەیە.
(5)– ئەو ترس و لەرزەی کە دەخرێتە دڵی خەڵکەوە کە گوایە سەددام سوپایەکی یەکجار بەهێزی هەیە، لەسەر بناخەیەکی پتەو دانەمەزراوەو زۆربەی ئەو قسانە پرۆپاگەندەو چاوورواون. بێجگە لەبەشێکی تایبەتی" وەك "پاسەوانی کۆماری" (الحرس الجمهوري) بەشەکانی دیکە "کەرەسەی شەر" نین و بەزۆر کراون بەسەرباز. سوپا بریتی نییە لە زۆرو بۆرو "رەشە لەشکر". هەزار ساڵ لەمەوبەر هۆنەری بەنێوبانگی فارس فیردەوسی گوتوویەتی:

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

"سیاهی لشکر نیاید بەکار

چویک مرد جنگی بەاز صد هزار".

(واتە: رەشە لەشکر بەکار نایەت، تاکەیەك جەنگاوەر لەسەت هەزاری واباشترە).

سوپای عێراق چەك و تفاقی جەنگی وەك یانزە ساڵ لەمەوبەری نییە. لەبەر ئەوە پەلاماری کتوپڕی هێزی ئاسمانیی ئەمریکا بۆ سەر بەغداو تکریت و مووسڵ و فەلووجەو بەکارهێنانی چەکی پێشکەوتوو، بەمەرجێك لەوەپێش شوێنی موڵگەکانی سوپای عێراق و جێی ئەمارکردنی چەکە قڕکەرەکانی سەددام بەباشی دەستنیشانکرا بن، بەرگریی سوپای عێراق دەپسێنێو بەشێکی گەورەی سوپاکە ناچار بەخۆ بەدەستەوەدان دەکاو گەلێك سەرکردەی سوپایی لەسەددام هەڵدەگەڕێنەوە ئەگەر بزانن سەددام دەکەوێ. بەڵام هونەر ئەوەیە پەلامارەکە بروسکە ئاسایی بێ بۆ ئەوەی ڕێنەدرێ بەسەددام و کلکەکانی لەناهومێدیدا چەکی کیمیاییو میکرۆبی بەکار بهێنن.

(6)- زۆر جار ئەفغانستان لەگەڵ عێراق بەراورد دەکرێ، بەڵام ئەم دوو وڵاتەو بارودۆخیان بەهیچ جۆرێك لەیەکناچن و ئەم بەراورد کردنە هەڵەیە. ڕژێمی ئەفغانستان کە "القاعدة"ی بن لادن و مەلا عومەر دیانبردبەڕێوە" پشتیوانییەکی یەکجار بەهێزی لەنێو مرۆڤی خاوەن باوەڕو ئایدیۆلۆژیای بنچینەگرانەی ئیسلامیدا هەیە لەهەموو جیهاندا کە ئامادەی خۆ بەختکردن و " شەهید بوونن" لەپێناوی چوونە بەهەشتدا. بێجگە لەوەش گەلی پەشتوون کە زۆربەی گەلی ئەفغانستان پێکدێنێ، بەزۆری پشتگیریی ڕژێمی مەلا عومەری دەکرد، چۆنکە ڕژێمێکی پەشتوون دۆست بوو. پەشتوونەکان ئەزموونی باشیان نییە لەگەڵ فارسیزمانانی تاجیك و ترکزمانانی ئۆزبەکدا. هەرچی سەددامە، ئەوا ئەو پشتیوانە گەلێرییەی نییە. جوگرافیای عێراقیش وەك جوگرافیای ئەفغانستان نییە کە وڵاتێکی چیاییەو بۆ خۆشاردنەوەو شەڕی پێشمەرگایەتی لەبارە. عێراق کە کوردستانەکەی پێوە نەبێ تەخت و بێ چیایە. بەڵام هونەر ئەوەیە ڕێنەدرێ بە سەددام کە بتوانێ کار لەو موسڵمانانە بکا کە بوونەتە دوژمنی ئەمریکاو بیانکێشێ بەلای خۆیدا.

(7)- باشتر ئەوەیە هەر لەئێستەوە سیاسەتکارانی کورد لەگەڵ سیاسەتکارانی بەرهەڵستکاریی عێراقی لەسەر ئەوە ڕێکبکەون کە پێکەوەو بەزووترین کات لێبوردنێکی گشتی بۆ هەموو ئەوانە دەربکەن کە لەگەڵ سەددامن، بەمەرجێك تاوانی خەڵك کوشتن نەکەوتبێتە ئەستۆیان، بۆ ئەوەی لەکاتی پەلاماردانە سەر سوپای عێراقدا، بەلایەنی کەمەوە، بێلایەن بوەستن.

(8)- نوێنەرانی کوردو بەرهەڵستکارانی عێراقی بیرخەرەوەیەك بدەن بەرووسیاو چین و فەڕەنساو بەئاشکرا پێیان رابگەیەنن کە ئەگەر بێتو یارمەتیی ڕژێمی سەددام بدەن، ئەوا هەر کاتێك سەددام لەسەر کار نەما، هیچ جۆرە سووتێکی ئابووری لەسیستەمی نوێی نابینن.

لەکۆتایی ئەم چەند دێڕەدا دەمەوێ بێژم کە حیزبەکانی کوردستان پێویستە لەسەریان لەم ڕۆژانەدا کە سەردەمێکە چارەنووسی کوردی پێوەیە، واز لەحیزبحیزبێنە بهێنن و ڕووبکەنە بەرژەوەندیی نەتەوەیی کە لەسەروو هەموو جۆرە بەرژەوەندییەکی دیکەوەیە. با تەماشای ترکەکان بکەن. ئەوەتە پاش ئەوەی پەرلەمانی ترکەکان، نەك لە باوەڕەوە، بەڵکو لەژێر گوشاری ئەرووپاو بۆ مسۆگەر کردنی چوونە نێو یەکێتیی ئەورووپاوە" پاش ژانگرتنێکی چەند ساڵە، دانی بەهێندێك گوایە "مافی کورد" دانا" وەك بوونی رادیۆو ڕۆژنامەی کوردیو خوێندنی زمانی کوردی لەقوتابخانەی تایبەتیدا (نەك لەقوتابخانەی رەسمیدا)، حیزبی تۆرانیەکانی ترکەش MHP دژی وەستاو حیزبی ئیسلامیستەکانیش دژی وەستا. ئەمە هەر لەبەر ئەوەی باسی کورد هاتووەتە پێشەوە. کاتی خۆشی حیزبی ئیسلامیستی ئەربەکان هەموو ئەو پەیماننامانەی پەسند کرد کە حکوومەتی پێش خۆی لەگەڵ ئیسرائیل بەستبوونی. ئێستە با ترکمانەکان و ئیسلامیستەکانی "هەرێمی ئاسایش"

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com

مافـەكانی خۆیـان بـەراورد بكـەن بـەو مافـەی دەوڵـەتی تـرك بـە بیسـت ملیـۆن كـورد ڕەوای دیـوەو "بـرا موسڵمانەكان"ی كوردیش چەند ماف بەكورد ڕەوا دەبینن.

حیزبـەكانی كوردسـتان پێویسـتە لـەژمارەی ئـاژاوەگێڕو هیچـنەكەرو مووچـەخۆرە تەمەڵـەكانیان كەمبكەنـەوەو مشەخۆرەكانیان بگۆڕن بەمرۆڤی مشوورخۆر. خەڵكی ڕۆشنبیری دڵسۆزو ژێهاتی بهێننە نێوخۆیـان. دڵنیا بن كە كوردسـتان بەشـەڕە گـەڕەكی حیزبحیزبێنـە ڕزگـاری نـابێ. یـەكگرتن لەسـەر بنچینەیەكی ڕاست و پتـەو دەبێتـە مایەی ئازادیی خەڵكی كوردستان.

بەرلین 8 / 8 / 2002

***میدیا ژمارە129**

PDF created with pdfFactory trial version www.pdffactory.com